

ปัญหาการบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า สถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562¹

อมรชัย อมรสังเจริญ²

ในคดีแพ่งความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็แต่โดยการแก้ไขหรือเยียวยาให้แก่คู่กรณี ในกรณีเป็นหนี้เงินซึ่งลูกหนี้จะต้องชำระหนี้คืนให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ไม่ว่าศาลได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วลูกหนี้จะปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ กระบวนการยุติธรรมก็ควรที่จะอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีให้ได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย กระบวนการยุติธรรมอาจเกิดเหตุขัดข้องขึ้นได้ในกรณีที่มีการบังคับคดีซึ่งบางครั้งมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมข้อมูลที่เป็นสถาบันการเงินธนาคารหรือธนาคารพาณิชย์ทั่วไป การที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะได้รับการชดใช้โดยกระบวนการยุติธรรมนั้นอาจเกิดความล่าช้าหรือเกิดความยุ่งยากจนถึงขั้นไม่สามารถบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็เป็นได้

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ผู้ศึกษาได้มีการกำหนดหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการบังคับคดีที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าสถาบันการเงินเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านกฎหมายและแนวทางการแก้ไขหรือปรับปรุงเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับกฎหมายฉบับดังกล่าว

ด้วยผู้ศึกษาได้ทำงานเกี่ยวกับทนายความทั้งในชั้นพิจารณาและในชั้นบังคับคดี ปัญหาที่พบมากในชั้นบังคับคดีคือการหาข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ในการสืบทรัพย์บังคับคดี หลายครั้งพบปัญหาโดยตรงเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงทำให้พบปัญหาด้านกฎหมายและอุปสรรคในการบังคับคดีและบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวปัญหากฎหมายที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้า โดยผู้ศึกษาได้ทำสรุปเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายต่างประเทศตามประเด็นปัญหาในวิจัย

ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความทันสมัยและมีการพัฒนาให้การบังคับใช้กฎหมายครอบคลุมและได้รับการปฏิบัติ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรืองใจดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัจวัฒน์ เรืองกาญจน์กุล.

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อย่างเป็นธรรมไม่ว่าจะกรณีผู้ควบคุมข้อมูลหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแล้วแต่กรณีได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมโดยได้กำหนดประเด็นปัญหากฎหมาย ดังนี้

ปัญหาการไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาใช้สิทธิขอข้อมูลลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งอยู่ในความดูแลของผู้ควบคุม

1.1) บทบัญญัติตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้แบบกว้าง การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและข้อจำกัดเอาไว้หากไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนหรือขณะนั้น แม้จะมีข้อยกเว้นที่บัญญัติว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้นเว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำ” ในส่วนนี้ ยังไม่ชัดเจนและในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายยังมีการปฏิบัติที่ไม่ตรงกันการบังคับใช้ที่ไม่ตรงกัน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าซึ่งตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาและไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการในชั้นบังคับคดีซึ่งขั้นตอนในการบังคับคดีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาสืบทรัพย์พบว่ามียุทธทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จะบังคับคดีได้เท่านั้น ในกรณีที่ไม่มียุทธทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือสืบทรัพย์แล้วไม่พบว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษามียุทธทรัพย์สินอย่างใดก็ไม่อาจบังคับคดีชำระหนี้ได้

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจึงเป็นบุคคลสำคัญในการสืบทรัพย์ของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา เพราะยุทธทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอยู่ในความครอบครองของผู้ควบคุมข้อมูล หลายสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ยังไม่ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาซึ่งเกิดจากกระบวนการยุติธรรมของไทย ตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาสืบทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้วไม่พบยุทธทรัพย์สินอื่นยกเว้นบัญชีธนาคารของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพราะสืบพบหลักฐานโอนเงินของธนาคารพาณิชย์บางส่วน แต่ข้อมูลที่จะใช้ในการตั้งเรื่องบังคับคดีนั้นไม่ปรากฏในรายการสลิปโอนเงินดังกล่าว เช่น ไม่ปรากฏว่ามีเลขบัญชีเลขอะไร สาขาที่เปิดบัญชีสาขาใด เป็นต้น

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการขอความยินยอมตามวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ควบคุมข้อมูลแต่สิ่งที่สำคัญในมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ซึ่งควรกำหนดเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องข้อยกเว้นในเรื่องหลักความยินยอมเอาไว้ให้ชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาสามารถขอให้เปิดเผยข้อมูลได้

1.2) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไป จากวัตถุประสงค์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจของผู้ควบคุมข้อมูลไม่ชัดเจน

ในพระราชบัญญัตินี้มาตรา 21 มิได้บัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาโดยชัดเจน บทบัญญัติดังกล่าวไม่ครอบคลุมในส่วนของข้อยกเว้นซึ่งมีข้อความว่า “การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้เว้นแต่ (1) ได้แจ้งวัตถุประสงค์ใหม่นั้นให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบและได้รับความยินยอมก่อนเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยแล้ว (2) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้”

ในกรณีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อตั้งเรื่องบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และต้องขอข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นผู้เก็บรวบรวม ใช้ โดยควรกำหนดการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแก่ผู้ควบคุมข้อมูลให้ชัดเจน ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อความเป็นธรรมด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การยกเว้นในการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาล

ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การยกเว้นในการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในกรณีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาในกรณีสืบทรัพย์หาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา มีความจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับบัญชีซึ่งเปิดไว้กับสถาบันการเงินที่มีฐานะเป็นผู้ควบคุมข้อมูล เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะมีได้รับความร่วมมือจากผู้ควบคุมข้อมูล เพราะอ้างว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้กระทำได้โดยชัดเจน ผิดกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล และเป็นความมั่นคงทางด้านธุรกิจของสถาบันการเงินและปฏิเสธการให้ข้อมูลแก่เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาเพื่อปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นสถาบันการเงินมักอ้างว่าตนไม่มีอำนาจที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ และอ้างว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้เนื่องจากมีบทบัญญัติของกฎหมายในมาตรา 27 บัญญัติเอาไว้เฉพาะอยู่แล้ว

โดยมาตรา 27 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26” ผู้ควบคุมข้อมูลเองยังติดอยู่ที่ว่ากฎหมายห้ามไม่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิการคัดค้านของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิการคัดค้านของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิการคัดค้านของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสิทธิดังกล่าวนี้ควรได้รับการคุ้มครองอย่างชัดเจนโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีปัญหาว่าบทบัญญัติในมาตรา 32 ที่บัญญัติว่า “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเมื่อใดก็ได้ ดังต่อไปนี้” (1) กรณีที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 (4) หรือ (5) เว้นแต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลพิสูจน์ได้ว่า (ก) การเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้แสดงให้เห็นถึงเหตุอันชอบด้วยกฎหมายที่สำคัญยิ่งกว่า (ข) การเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายหรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย (2) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตลาดแบบตรง (3) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ เว้นแต่เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

บทบัญญัตินี้ทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเมื่อใดก็ได้ นั้นยังคงไม่เหมาะสม เพราะคำว่าเมื่อใดก็ได้หมายความว่าไม่ว่าเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะมีฐานะเช่นใดและมีผลผูกพันตามกฎหมายใดหรือคำพิพากษาศาลใดก็สามารถกระทำการด้วยตนเองได้ ตัวอย่าง ในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาคงเป็นบุคคลล้มละลายตามคำสั่งศาล สิทธิและอำนาจหน้าที่ต่างๆของลูกหนี้ในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ไม่สามารถกระทำการใดๆได้ด้วยตนเอง เว้นแต่จะได้เป็น การกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น ที่จะมียอำนาจกระทำการแทนลูกหนี้ได้ จึงเห็นได้ว่าการให้สิทธิเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกระทำการใดๆ เมื่อใดก็ได้ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์

ปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษา ลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล

ปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษาลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคล การสืบทรัพย์ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจประสบกับปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้หรือข้อมูลที่จะนำไปสู่ทรัพย์สินของลูกหนี้ อาจถูกทำลายหรือถูกลบก่อนที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะได้รับข้อมูลดังกล่าว แต่การกระทำใดๆ ของเจ้าของข้อมูลควรมีข้อจำกัดเอาไว้อย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดการทำลายข้อมูลหรือลบข้อมูลส่วนบุคคลของลูกหนี้ที่ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ผู้ศึกษาเห็นว่าพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคลฉบับนี้ ในส่วนของมาตรา 37 ที่กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลยังมีความบกพร่องเพราะ การจำกัดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลให้กระทำได้เพียงเท่าที่

กฎหมายกำหนดเท่านั้น จึงควรมีข้อยกเว้นเรื่องระยะเวลาที่ต้องมีการขายระยะเวลาในกรณีใดกรณีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมออกไปเพื่อผ่อนปรน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่จะใช้หรือได้ใช้สิทธิทางศาล แม้ผลของคดีจะยังไม่เป็นที่แน่ชัดหรือยังไม่ถึงที่สุด แต่ถ้าศาลได้มีคำพิพากษาแล้วจะมีผลผูกพันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาในอนาคตได้ ผู้ควบคุมข้อมูลควรจะขายระยะเวลาการดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเพราะเหตุดังกล่าวนี้ออกไปได้

ปัญหาเกี่ยวกับการร้องเรียนที่ให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น ไม่ได้ให้สิทธิเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะร้องเรียน

ปัญหาเกี่ยวกับการร้องเรียนที่ให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น ไม่ได้ให้สิทธิเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะร้องเรียนเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่ต้องดำเนินการสืบทรัพย์บังคับคดี และมีความจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในความควบคุมของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นสถาบันการเงิน มักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการตีความด้านกฎหมายหรือการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกัน โดยมีการอ้างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่าห้ามมิให้กระทำหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นลูกค้ำของสถาบันการเงินแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีเอกสารยืนยันว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาตามคำสั่งศาลที่เป็นความจริง แต่ในหลายๆ ครั้ง มักจะถูกปฏิเสธและมีให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นลูกค้ำของสถาบันการเงิน โดยผู้ควบคุมข้อมูลซึ่งเป็นสถาบันการเงินให้เหตุผลอ้างว่ากฎหมายไม่ได้เปิดช่องหรือเพื่อความมั่นคงทางด้านธุรกิจของตน จึงไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้

หากเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีหลักฐานชัดเจนว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาหรือพิสูจน์ด้วยวิธีอื่นได้ ข้อเท็จจริงตรงนี้น่าจะยุติได้ว่าข้อมูลที่เป็นข้อมูลของลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ควรนำข้อมูลมาเปิดเผย ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้เท่าที่จำเป็น และหากผู้ควบคุมข้อมูลไม่ปฏิบัติตามเรื่องนี้โดยมิได้ให้ข้อมูลหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จก็ควรจะมีช่องกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายได้

ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษอาญาของผู้ปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีเหตุยกเว้นในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา

ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษของผู้ปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีเหตุยกเว้นในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา การกำหนดบทลงโทษทางอาญามาตรา 80 ยังคงไม่ชัดเจนและควรมีเหตุยกเว้นโทษให้แก่ผู้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้ำที่ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาหรือ

ผู้รับมอบอำนาจที่สามารถแสดงหลักฐานที่ชัดเจนได้ เช่น คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในบทบัญญัติบางส่วนก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยสะดวกและไม่จำเป็นต้องตีความ

บทบัญญัติมาตรานี้มีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้ใดที่ล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาดังกล่าวไม่ใช่ผู้อื่นที่ต้องห้ามตามกฎหมายแต่เป็นผู้ที่ต้องได้รับความยุติธรรมตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา ซึ่งตัวลูกหนี้เองนั้นต้องผูกพันในคำพิพากษาของศาล จึงมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาตามที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยข้อยกเว้นควรต้องมีความชัดเจนและระบุถึงความครอบคลุมของกฎหมาย

ข้อความในบทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่ดำเนินการสืบทรัพย์บังคับคดี กฎหมายที่บัญญัติเอาผิดแก่ผู้ที่ได้ล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหัวหน้างานหรือบุคคลใดๆ ในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีฐานะเป็นผู้ควบคุมข้อมูลตลอดทั้งลูกจ้างและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินต่างกลัวความรับผิดชอบทางอาญาในบทมาตรานี้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคล มีความครอบคลุมและอุดช่องว่างของกฎหมายโดยยกระดับกฎหมายดังกล่าวให้ใกล้เคียงกับหลักสากลอย่างยิ่งโดยยึดถือตามหลักกฎหมายสากลและกฎหมายระหว่างประเทศโดยนำเอากฎหมายต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน และประเทศแคนาดา มาปรับใช้กับกฎหมายไทย เพื่อให้เกิดความทันสมัย และใช้บังคับได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรมยิ่งขึ้น จากการศึกษาผู้ศึกษาจึงใคร่เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประเทศแคนาดาได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษาเอาไว้ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักความยินยอม และตามความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา ด้วยเหตุดังกล่าวจึงไม่ควรมิผู้ใดอ้างสิทธิอื่นใดนอกเหนือไปจากสิทธิดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรยกเลิกความตามมาตรา 19 บรรทัดแรก ที่บัญญัติว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาคดีของศาล หรือการสืบทรัพย์บังคับคดีของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา” แทนข้อความเดิม และ

ควรยกเลิกความตามมาตรา 21 (2) จากเดิม “บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาดีของศาล หรือการสืบทรัพย์บังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา” แทนข้อความเดิม

ประเทศแคนาดาให้ความสำคัญกับข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนซึ่งเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยใช้คำว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว ความหมายทั้ง 2 อย่างนี้ใกล้เคียงกัน คือ เป็นข้อมูลที่บ่งชี้ตัวบุคคล สภาพบุคคลหรือสภาพทางกายภาพของบุคคล ประวัติการรักษาโรคประจำตัว หรือเซลล์ หรือเนื้อเยื่อ หรือรูปเลือดที่เกี่ยวข้องกับร่างกายของบุคคล เป็นต้น แต่ในประเทศไทยยังมีความสับสนโดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้กำหนด หรือให้ความชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลอ่อนไหวที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทำให้สถาบันการเงินก็ดี หรือผู้ที่ดูแลควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลก็ดีเข้าใจว่าข้อมูลที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาขอ เช่น เลขบัญชีธนาคาร เลขที่สาขา ชื่อของจำเลยที่เป็นเจ้าบัญชี เพื่อระบุที่ตั้งทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นข้อมูลอ่อนไหว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรยกเลิกความตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง จากเดิม “ถ้าไม่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ถ้าไม่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26 หรือเพื่อการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหรือการบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา” บทบัญญัตินี้ดังกล่าวก็จะมีผลสมบูรณ์และครบถ้วนมากยิ่งขึ้นและเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะสามารถใช้สิทธิตามคำพิพากษาได้อย่างสมบูรณ์แบบ สอดคล้องกับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมให้นำมาซึ่งผลบังคับตามคำพิพากษาของศาลอย่างเป็นธรรม

ควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 32 โดยเพิ่มเติมอนุมาตรา 4 ข้อความว่า “กรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมิได้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หรือตกเป็นจำเลยในคดีแพ่ง หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล หรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างอื่น”

ควรยกเลิกความตามมาตรา 37 (3) บัญญัติว่า “จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษา หรือที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หรือตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอ หรือที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ถอนความยินยอม เว้นแต่เก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24 (1) หรือ (4) หรือมาตรา 26 (5) (ก) หรือ (ข) การใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ให้นำความในมาตรา 33 วรรคห้า มาใช้บังคับ

กับการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลโดยอนุโลม” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ (3) จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อกำหนดการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษาหรือที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หรือตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งยังมีได้ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลล้มละลายร้องขอ หรือที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ถอนความยินยอม เว้นแต่เก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา 24 (1) หรือ (4) หรือมาตรา 26 (5) (ก) หรือ (ข) การใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องหรือใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการบังคับคดีหรือบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา 33 บรรทัดห้า มาใช้บังคับกับการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลโดยอนุโลม” ก็จะมีผลทำให้กฎหมายมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและมีความชัดเจนในการปฏิบัติและใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม

ประเทศเยอรมัน การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล เป็นเรื่องที่อยู่ในการจำกัดกรรมสิทธิ์เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏโดยหากชัดเจนว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งบุคคลที่ใช้สิทธินั้นเป็นบุคคลที่ศาลได้มีการรับรองสิทธิโดยมีคำพิพากษารับรองอยู่แล้วตามหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนจะต้องถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การให้ข้อมูลที่ชอบด้วยกฎหมายจึงไม่อาจถือเป็นความผิด

ผู้ศึกษาเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรยกเลิกความตามมาตรา 73 บรรทัดหนึ่ง จากข้อความเดิมบัญญัติว่า “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือบุคคลภายนอกผู้มีสิทธิ ร้องเรียนในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้” ก็จะทำให้กฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาซึ่งเป็นบุคคลภายนอกด้วย และ

ควรยกเลิกความตามมาตรา มาตรา 80 บรรทัดสอง จากเดิม “ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การเปิดเผยตามหน้าที่ (2) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี (3) การเปิดเผยแก่หน่วยงานรัฐในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (4) การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (5) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่างๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ” และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ความในวรรคหนึ่งมิให้

นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การเปิดเผยตามหน้าที่ (2) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดีในศาลหรือการสืบทรัพย์บังคับคดีในชั้นบังคับคดี (3) การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (4) การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล (5) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ หรือบังคับคดีที่เปิดเผยต่อสาธารณะ” จะทำให้กฎหมายมีความสมบูรณ์และมีผลบังคับใช้อย่างครอบคลุมและเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

ฉัฐกร วิทิตานนท์, หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

รองศาสตราจารย์ มานิต จุมปา, หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ, แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, พฤษภาคม 2563

บทความในวารสาร

ปิยะบุตร บุญอร่ามเรือง, ฟิรพัฒ โชคสุวัฒน์สกุล, ปิติ เอี่ยมจารุญลาภ, ชวิน อุณหัทร, และฐิติรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล.

"Thailand Data Protection Guidelines 2.0 : เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล" กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562, หน้า 25.

นัยนา เกิดวิชัย, รายงานการวิจัยการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่รัฐเวนคืนจากประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2549, หน้า 9.

ฉัฐกร วิทิตานนท์, “หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น.” กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, หน้า 125-126.

บรรเจิด สิงคะเนติ, “หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์,” กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558, หน้า 50-51.

นายพงษ์รวัฒน์ บุญพิทักษ์, “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, หน้า 14.

รายงานการวิจัย

กฤตพร เจริญกุล.รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์.ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน: ศึกษากรณีการให้สินเชื่อบริษัทประกันภัยของธนาคารพาณิชย์, 2559.
นายกิตติพงษ์ จิตสว่าง โสภิต “ผลผูกพันของคำพิพากษาในคดีแพ่ง :กรณีศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่งมาตรา 145”. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ, 2538.

เอกสารอื่นๆ

เพจหลักกฎหมายปกครองวันละครั้ง https://www.facebook.com/DroitAdministrative?locale=th_TH สืบค้นเมื่อ
วันที่ 19 กันยายน 2567
Businessplus, <https://www.businessplus.co.th/Activities> สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2567
ก ล ต , <https://www.smarttoinvest.com/Pages/Investment%20Products/Know%20Investment/Derivatives.aspx>,
สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2567.
สืบค้นฎีกา <https://deka.supremecourt.or.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2567

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่24) พ.ศ.2567
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 32) พ.ศ.2566

เอกสารภาษาอังกฤษ

General Data Protection Regulation